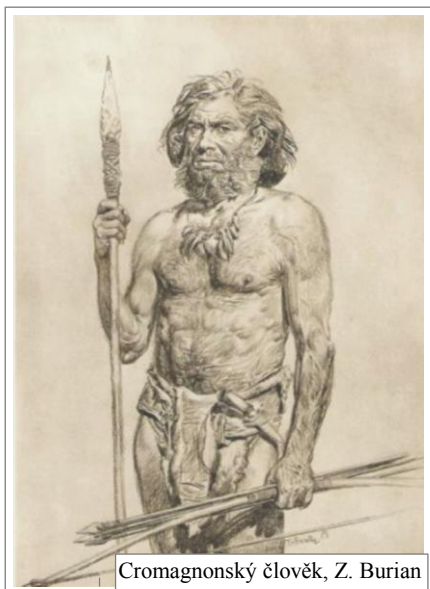

Kapitola 2. POČÁTEK ČLOVĚKA

ZÁKLADNÍ TEZE:

Člověk byl stvořen se svobodnou vůlí, a proto nemohl být stvořen s žádnými duchovními¹ vlastnostmi. Právě ty se staly předmětem jeho vývoje a výchovy.

Jak je zjevné z Bible i z historie, Bůh i člověk jako jeho obraz postupuje ve své práci od jednoduchých věcí ke složitějším. Základní charakteristikou člověka je dále potřeba stálého pokroku. Lidská společenství se buď stále vyvíjejí směrem kupředu, nebo stagnují a dokonce upadají. Jakékoliv snahy o konzervaci stávajícího stavu skončily vždy nezdarem. Jiná cesta pro člověka není možná².

Cromagnonský člověk, Z. Burian

Tohoto, v ostatní přírodě zcela mimořádného jevu, si povšimli během historie mnozí velcí myslitelé.

Proto se ve skutečnosti pouze ve spojitosti s člověkem hovoří o historii. Pojem „historie“ už sám v sobě obsahuje prvek vývoje. *Historie* ostatních částí přírody není proto z filosofického hlediska historií v pravém slova smyslu.

Pokud se tedy člověk takto vyvíjí, musí se tak dít od nějakého počátečního stavu.

V odborných kruzích se nepejorativně nazývá nerozvinutý stav lidského společenství jako primitivní. V tomto smyslu, a ve vší účtě, budeme počáteční stav našeho prvního člověka (a' dam) rovněž nazývat jako primitivní. Ale jak si tento stav představit?

Srovnání mentality prvních stvořených lidí s mentalitou zvířat obdařených vyšší inteligencí – jakýchsi inteligentních opic - (jak to s oblíbenou nadsázkou činil Jiří Holeček), působí možná poněkud úsměvně, nicméně člověka na počátku si skutečně nelze představovat anachronicky³ jako člověka se současnou mentální výbavou oblečeného v kožešinách.

Bůh prostě nemohl, z důvodu rozvoje svobodné vůle, „naprogramovat“ duchovní vlastnosti člověku jako robotu. Ty měly být vychovávány a vyvíjeny zcela spontánně a originálně – svobodně jako konsensus lidského společenství. Tento poznatek a závěr výše zmíněného badatele považujeme za správný a z teologického hlediska ve svých důsledcích i objevný⁴.

Ve snaze rekonstruovat počáteční mentalitu primitivních lidí snad může poskytnout jakousi inspiraci chování příslušníků některých přírodních národů, a to ještě nejlépe v době příchodu prvních kolonistů⁵.

V takovémto stavu se širší sociální vazby (např. kmenové) skutečně musely blížit spíše vztahům, které studuje současná primátologie.

Nad tímto konstatováním se není nutno ani z hlediska víry nijak pohoršovat. Základy těchto primitivních vztahů se dodnes projevují i ve vyspělých moderních sociálních vztazích a lidstvo se jich doposud nedokázalo zbavit. Pokud se máme, podle slov ap. Pavla (1. kapitola dopisu Římanům) nebo i podle knihy Přísloví, učit o Božím jednání a potažmo i jeho vlastnostech z přírody, je tento náš postup zcela oprávněný.

Nicméně mezi vyššími savci a primitivním člověkem tu kromě inteligence byl ještě jeden velký rozdíl. Nelze se totiž domnívat, že duševní svět primitivních lidí byl nějak chudý.

V duševním vývoji člověka je tomu paradoxně právě naopak. Čili čím nižší je obecně stupeň mentálního vývoje člověka, tím pestřejší je svět jeho fantazie⁶ a duševních obrazů. Čím primitivnější kultura, tím barvitěji je u ní rozvinut svět představ a mytologie.

¹ Zde jsou míněny nikoliv utopické nebo mystické, ale naopak praktické charakterové vlastnosti – např. soucit, statečnost, pracovitost, víra, tolerance, smysl pro humor, schopnost odpouštět atd. Tedy to, co bychom dnes nazvali souhrnně lidskostí. V NZ je to pojem „plnost lidství“.

² Tento fakt platí mimochodem i pro každého jednotlivce. Mentální úpadek stárnoucích lidí bývá urychlen právě neschopností nebo spíše nechotou (omrzelostí a skepsí) k osobnímu růstu. (Mat 13:8)

³ Anachronismus - umístění nějaké věci, představy nebo jevu do jiné doby než té, kam skutečně patří. Anachronismus je cizorodý, nedobový čili anachronický prvek, někdy nápadný svou nečasovostí. Vzniká nejčastěji mimovolně tím, že člověk bezmyšlenkovitě promítá představy, skutečnosti a hodnocení své doby do minulosti. Jako příklad lze uvést výtvarné umění z dob, kdy ještě neexistoval řádný historický ani archeologický výzkum. Do zobrazovaných např. starověkých událostí jsou umísťovány dobové prvky – např. renesanční oděvy, zbraně a architektura. Anachronismy se pochopitelně hojně vyskytují ve futuristické a [sci-fi](#) literatuře, protože její autoři nutně promítají do budoucnosti své vlastní současné představy. (Zdroj: Wikipedie)

⁴ Jeho náznaky ale nacházíme už u Aristotela.

⁵ Viz dílo C. G. Junga, který se intenzivně zabýval právě vývojem emoční oblasti člověka, a to i směrem zpět do starších historických dob.

⁶ Nejedná se snad o nějakou vyšší úroveň, ale spíše o to, že tato schopnost zde ještě není ničím potlačena.

Primitiv žije v bizarním duševním světě, kde fantazii často nerozlišuje od reality. Protože jeho myšlení ještě není dostatečně diferencované, pohybuje se v imaginárním světě, který mu místy s realitou prostě splývá.

Poznámka: Současné přírodní národy již ale rovněž musely, vzhledem k naší poloze na časové přímce, prodělat jak svůj vývoj, tak svoji stagnaci a pravděpodobně i svoji dekadenci. Jako vzor pro představu mentality prvních lidí být ve skutečnosti nemohou.

Tato schopnost barvitého prožívání je dána patrně jakousi mentální predispozicí, která byla člověku dána, která je nesmírně důležitá a o které budeme ještě hovořit. Tento jev lze konečně pozorovat i v osobním vývoji moderního člověka - tedy v jeho dětském věku. Touto schopností se člověk, kromě inteligence, vždy výrazně lišil od jakéhokoliv zvířete.

Současná materialistická, duchovně bezprecedentně zploštělá doba právě tuto schopnost, tolik žádanou např. v kreativních a uměleckých oborech, a tolik potřebnou pro šťastný a duševně zdravý život, v člověku bezděky potlačuje. Toto zploštění může mít za následek až deformované (zjednodušené) vnímání reality, které znemožňuje člověku další duchovní rozhled a rozvoj.

Ačkoliv tedy u prvních stvořených lidí nepředpokládáme ještě existenci duchovních vlastností, můžeme předpokládat bohatou schopnost emocionálního nebo duševního prožívání a dále vysokou inteligenci – i v dnešním měřítku zjevně nadprůměrnou, jak si dále ukážeme.